

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum aliqua veritas præter primam sit æterna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

aut quodāmodo, quasi ad effectum, in quantum in
 intellectus a rebus scientiam accipit. Sic ergo res ali-
 qua principaliter dicitur vera in ordine ad veritatē
 intellectus diuini quā in ordine ad veritatē intel-
 lectus humani. si ergo accipiatur veritas proprie di-
 cta sicut quā omnia principaliter vera sunt, sic oīa
 sunt vera vna veritate. i. veritate intellectus diuini,
 & sic Anselmus de veritate loquitur in lib. de Verita-
 te. Si autē accipiatur veritas proprie dicta, sicut quā
 res secundo veritate dicuntur, sic sunt pluriū ve-
 rorū plures veritates in rebus diuersis, si autē acci-
 piatur veritas improprie dicta, sicut quā oīa dicuntur
 vera, sic sunt pluriū verorum plures veritates, sed
 vnius rei vna est tū veritas. Denominantur autem
 res verae a veritate, quā est in intellectu diuino, vel
 in intellectu humano, sicut denominat cibus sanus a
 sanitate, quā est in animali, & non sicut a forma
 inhaerente, sed a veritate, quā est in ipsa re, quā nihil
 est aliud, quā entitas intellectui adequata, vel intel-
 lectū sibi adequatā sicut a forma inherere, sicut cib⁹
 denominatur sanus a qualitate sua, a qua sanus dicitur.
 Ad PRIMVM ergo dicendum, quod ipsa comparatur ad tem-
 poralia sicut mensura, ad mensurata: vnde patet, quod
 Anselmus loquitur de illa veritate, quā est tantum me-
 sura omnium rerum verarum, & ista est vna tū si-
 cut ipsa vnum, vt in 2. arg. concluditur, veritas autē,
 quā est in intellectu humano, vel in ipsis rebus non
 comparatur ad res, sicut mensura extrinseca, & cōis
 ad mensurata, sed vel sicut mensuratum ad mensu-
 rā, ut est de veritate intellectus humani, & sic oportet
 eā variari sicut varietatem rerum, vel sicut men-
 sura intrinseca, sicut est de veritate, quā est in ipsis
 rebus, & has ē: mēsuras oportet pluralitari sicut plu-
 ritalitate mēsuratorum, sicut diuersorum corporū
 sunt dimensiones diuersae. Secundum cōcedimus.
 Ad TERTIVM dicendum, quod veritas, quā remanet
 destrictis rebus est veritas intellectus diuini, & hęc
 simpliciter est vna numero veritas autē, quā in re-
 bus est, vel in aīa, variatur ad varietatem rerum.
 Ad QVARTVM dicendum, quod cum dicitur, nulla res est
 sua veritas, intelligit de rebus, quā habent esse com-
 pletum in natura, sicut & cum dicitur, nulla res est suū
 esse, & tamen esse rei quadam res creata est, & eodē
 modo veritas rei aliquid creatum est.
 Ad QVINTVM dicendum, quod veritas sicut quā ani-
 ma de omnibus iudicat, est veritas prima. Sicut n. a
 veritate intellectus diuini effluunt in intellectu An-
 gelicū species rerum innatae, sicut quā oīa cogno-
 scit, ita a veritate intellectus diuini exemplariter p-
 cedunt in intellectum nostrum veritas primorū prin-
 cipiorum, sicut quā de omnibus iudicamus. Et quia
 per eā iudicare non possumus, nisi sicut quā est simili-
 tudo primae veritatis, ideo sicut primam veritatem
 de omnibus dicimus iudicare.
 Ad SEXTVM dicendum, quod veritas illa immutabi-
 lis est veritas prima, & hęc neque sensu percipitur,
 neque aliquid creatum est.
 Ad SEPTIMVM dicendum, quod etiā ipsa veritas crea-
 ta non habet aliquid simile falso, quāuis creatura
 quolibet aliquid simile falso habeat. In tantum n. si-
 mile aliquid falso creatura habet, in quantum defi-
 ciens est, sed veritas non ex ea parte consequitur
 creaturam qua deficiens est, sed secundum, quod a de-
 fectu recedit primae veritati conformata.
 Ad PRIMVM vero eorū, quā contra obijciunt,
 dicendum est, quod similitudo proprie inuenitur in
 utroque similitudine. veritas autem cum sit quadam cō-

uenientia intellectus & rei, non proprie inuenitur
 in utroque, sed in intellectu: vnde cum sit vna in-
 tellectus, scilicet diuinus secundum cuius confor-
 mitatem omnia vera dicuntur, oportet omnia esse
 vera secundum vnam veritatem, quāuis in plu-
 ribus similibus sint plures diuersae similitudines.
 Ad SECVNDVM dicendum, quod quāuis lumen in-
 telligibile exemplatur a lumine diuino, tamen lu-
 men proprie dicitur etiam de intelligibilibus lami-
 nibus creatis, non autem veritas proprie dicitur de
 rebus proprie exemplatis ab intellectu diuino, &
 ideo nō dicimus vnum lumen sicut dicimus vnam
 veritatem.
 Et similiter dicendum est, ad 111. de coloribus,
 quia colores proprie visibiles dicuntur, quāuis nō
 videantur nisi per lucem. Et similiter dicendum
 ad 111. de potentia & ad v. de entitate.
 Ad SEXTVM dicendum, quod quāuis res expletur
 difformiter a veritate diuina, nō tamen propter hoc
 excluditur, quin res vna veritate sint verae & nō plu-
 ribus proprie loquendo, quod id quod diuersimode
 recipitur in rebus exemplatis, non proprie dicitur
 veritas, sicut proprie dicitur veritas in exemplatis.
 Ad SEPTIMVM dicendum, quod quāuis ea quae sunt
 diuersa specie ex parte rerum vna adequata ratione
 adequatur diuino intellectui, intellectus tamen di-
 uinus cui omnia adequantur, est vnus. Et ex parte
 eius est vna adequatio ad res omnes, quāuis in
 omnia sibi eodem modo adequantur, & ideo mo-
 do praedicti omnium rerum veritas est vna.
 Ad OCTAVVM dicendum, quod Augustinus loquitur
 veritate exemplata ab ipsa mente diuina in memo-
 ria nostra: sicut similitudo faciei resultat in speculo. Et
 huiusmodi veritates resultantes in animis nos-
 tris a prima veritate sunt multae, vt dicitur in 1. d. 1.
 dicendum, quod veritas prima est quomodo
 de genere animae largo modo accipitur genus,
 secundum quod omnia intelligibilia vel incor-
 poralia vnius generis esse dicuntur, per motum
 dicitur ad 17. Ipsius enim & nos genus sunt.
 ARTICVLVS V.
 Primum praeprimam, aliqua alia veritas sit eterna.
 QVINTO quaeritur. Vtrum aliqua alia veritas pro-
 ter primam sit eterna. Et vtrū sic. Anselmus
 enim dicit in Monolo. de veritate entia-
 bilium loquens. Sine dicatur veritas hēre sine non
 intelligatur hēre principium, vel sine, nullo modo
 potest veritas principium vel sine, vel non habere
 principium vel sine. ergo nulla veritas est
 dicitur principio vel sine: sed omne quod est
 modi est aeternum. ergo omnis veritas est aeterna.
 ¶ 2. Praet. Omne illud cuius est sequitur ad destruc-
 tionem sui esse, est aeternum, quāuis ponatur esse
 ponatur non esse, sequitur quod erit, & oportet
 secundum vnum quodque tempus ponere de vno
 quoque, quod sit vel quod non sit: sed ad destructionem
 veritatis sequitur veritatem esse, quia si veritas non
 est, veritatem non esse est verum, & nihil potest
 esse verum nisi veritate. ergo veritas est aeterna.
 ¶ 3. Praet. Si veritas enuntiabile nō sit aeterna, ergo
 erit assignare, quā nō erit enuntiabilem veritatem
 tunc hoc enuntiabile est verum, nullam veritatem
 enuntiabilem esse. ergo veritas enuntiabilem est
 quod est contrarium ei quod fuit datum. nō ergo
 potest dici veritatem enuntiabilem non esse aeternam.
 ¶ 4. Praet. Philo. probat in 1. Phys. materia esse quae

Cap. 8. & 11. final.

cap. 8. & 11. final.

cap. 8. & 11. final.

cap. 8. & 11. final.

cap. 8. & 11. final.

nam (quamvis hoc sit falsum) per hoc q̄ remanet post sui corruptionem, & est ante sui generationē: quia si corrumpitur, in aliq̄ corrumpitur: & si generatur ex aliquo generatur: illud autē ex quo aliq̄ generatur, & illud in quod corrumpitur, est materia: sed similiter veritas si ponatur corrumpi vel generari, sequitur q̄ sit ante suam generationem, & post suam corruptionem, quia si generatur mutata est de non esse, in esse: & si corrumpitur, mutata est de esse in non esse: quando autem non est veritas, verum est dicere veritatem non esse, quod utique nō potest esse nisi veritas sit. ergo veritas est eterna.

¶ 5 Præ. Omne quod nō potest intelligi non esse, est æternum: quia quicquid potest non esse, potest intelligi non esse: sed veritas etiam enuntiabilem, non potest intelligi non esse, quia intellectus non potest intelligere aliquid, nisi intelligat illud esse verum. ergo veritas enuntiabilem est æterna.

¶ 6 Præ. Anselmus sic arguit in Monol. Cogitet q̄ pot̄ quando incepit, aut quādo non fuit hoc verū.

¶ 7 Præ. Illud quod est futurum, semper fuit futurum, & quod est præteritum, semper erit præteritum: sed ex hoc propositio de futuro est vera, quia aliquid est futurum, & ex hoc propositio de præterito est vera, quia aliquid est præteritum. ergo veritas propositionis de futuro semper fuit: ut veritas propositionis de præterito semper erit: & ita non solum veritas prima est æterna, sed multæ aliæ.

¶ 8 Præ. Aug. dicit in libro de Libero arbitrio, q̄ nihil magis est æternum, quā ratio circuli, & duo & tria esse quinque: sed horum est veritas creata. ergo alia veritas præter primam veritatem est æterna.

¶ 9 Præ. Ad veritatem enuntiationis nō requiritur, q̄ actu enuntietur aliq̄, sed sufficit q̄ sit illud de quo pot̄ enuntiatio formari: sed antequam mundus eēt, fuit aliq̄ de quo potuit enuntiari. Et præter Deū, ergo antequam mundus fieret fuit enuntiabilem veritas: quicquid autem fuit ante mundum est æternum. ergo enuntiabilem veritas est æterna, & sic idem quod prius: probatio mediæ: mundus factus est de nihilo, id est post nihil. ergo antequā mundus esset, erat non esse, sed enuntiatio vera non solum formatur de eo quod est, sed etiam de eo quod nō est: quia sicut cōtingit vere enuntiarī quod est esse, ita contingit vere enuntiarī quod nō est, non esse ut dicitur in primo Periher. ergo antequam mundus esset, fuit: vnde vera enuntiatio formari potuit.

¶ 10 Præ. Oē quod scitur est verū, dum scitur: sed Deus ab æterno sciuit oīa enuntiablem. ergo oīum enuntiablem est veritas ab æterno, & ita plures veritates sunt æternæ. Sed dicēdum q̄ ex hoc nō sequitur q̄ illa sint vera in seipsis, sed in intellectu diuino.

¶ 11 Sed contra, Secundū hoc oportet illa eē vera secundum q̄ sunt scita sed ab æterno oīa sunt scita a Deo non solum secundum q̄ sunt in mente eius, sed in propria natura existentia. Eccl. 23. Dñs Deo nostro antequā crearentur nota sunt oīa, sicut & post perfectionem cognoscit oīa: & ita non aliter cognoscit res postquā factæ sunt, q̄ ante cognoverit. ergo ab æterno fuerunt plures veritates non solum in intellectu diuino, sed etiam secundum se.

¶ 12 Præ. Secundum hoc dī aliquid esse simpliciter, secundum q̄ est in sui complemento: sed ratio veritatis completur in intellectu, si ergo in intellectu diuino fuerunt ab æterno plura vera simpliciter, cōcedendū est plures æternas esse veritates.

¶ 13 Præ. Sapient. primo, Iustitia perpetua est & im-

mortalis: sed veritas est pars iustitiæ, ut dicit Tullius in Rhetorica. ergo est perpetua, & immortalis.

¶ 14 Præ. Vniuersalia sunt perpetua, & incorruptibilia: sed verum est maxime vniuersale, quia cōuertitur cum ente. ergo veritas est perpetua, & incorruptibilis. Sed dicendū, q̄ vniuersale non corrumpitur per se, sed per accidens.

¶ 15 Sed contra, Magis debet denominari aliquid per id, quod conuenit ei per se, quā per id, quod conuenit ei per accidens: si igitur veritas p̄ se loquēdo est perpetua, & incorruptibilis, nō est corruptibilis. Sed dicendū, q̄ vniuersale simpliciter cōcedēdum est, q̄ veritas vniuersaliter dicta sit æterna.

¶ 16 Præ. Ab æterno Deus fuit prior mūdo. ergo relatio prioritatis in Deo fuit ab æterno: sed post vno relatiuorum, necesse est ponere, & reliquū. ergo ab æterno posterioritas, fuit mūdi ad Deū. ergo aliquo mō fuit aliq̄ extra Deū ab æterno cui cōpetit veritas, & sic idē, q̄ prius. Sed dicendū, q̄ illa relatio prioritatis, & posterioritatis, nō est aliquid in rerum natura, sed in ratione tantum.

¶ 17 Contra, Sicut dicit Boetius in fine de Consolatio. Deus est prior mundo natura, etiam si mundus semper fuisset. ergo illa relatio prioritatis est relatio naturæ, & non rationis tantum.

¶ 18 Præ. Veritas significationis est rectitudo significationis: sed ab æterno rectū fuit aliq̄ significari. ergo veritas significationis fuit ab æterno.

¶ 19 Præ. Ab æterno fuit verū patrē genuisse filiū, & Spiritum sanctum processisse ab utroque: sed ista sunt plura. ergo plura vera fuerūt ab æterno. Sed dicēdum, q̄ ista sunt vera vna veritate: vnde non sequitur plures veritates esse ab æterno.

¶ 20 Sed cōtra. Alio pater est p̄r, & generat filium, alio filius est filius, & spirat Spiritū sanctum: sed eo quo pater est pater hæc est vera, pater generat filiū, vel pater est pater: eo autē quo filius est filius, hæc est vera, filius est genitus a patre. ergo huiusmodi propositiones non sunt vna veritate ueræ.

¶ 21 Præ. Quamvis hō, & risibile conuertatur, tamē nō est eadē veritas utriusque istarum propositionum, homo est homo, & homo est risibile, propter hoc, q̄ non est eadē proprietas quam prædicat hoc nomen hō, & quam prædicat hoc nomen risibile: similiter nō est eadē proprietas, quam importat hoc nomē p̄r, & hoc nomē filius. ergo non est eadē veritas dictarū propositionū. Sed dicendū, q̄ istæ propositiones non fuerunt ab æterno.

¶ 22 Sed cōtra, Quādoquē est intellectus, qui pot̄ enuntiare, pot̄ esse enuntiatio: sed ab æterno fuit intellectus diuinus intelligens patrem, esse patrem, & filiū esse filiū, & ita enuntians siue dicens: cū fm Ansel. idem sit summo spiritui dicere, q̄ intelligere. ergo enuntiationes prædictæ fuerūt ab æterno.

SED CONTRA. Nullum creatum est æternū: omnis veritas præter primam est creata. ergo sola veritas prima, est æterna.

¶ 2 Præ. Ens, & verum: cōuertuntur: sed solū unū ens est æternum. ergo sola una veritas est æterna.

RESPON. Dicēdū, sicut prius dictū ē, veritas adæquationē, & cōmēsuratōnem importat: unū fm hoc denominat aliq̄ uerū sicut, & denominat aliq̄ cōmēsuratū: mēsurat autē corpus mēsurā intrinseca, sicut lineā, uel sup̄ficie, uel pfunditate, & mēsurā extrinseca sicut locatū loco, & mot⁹ tpe, & pānus ulna: unū & p̄r aliq̄ d̄nominari uerū dupliciter: uno mō a veritate inherēte, alio mō ab extrinseca veritate, & sic

Quæst. dist. S. Tho. OO 4 deno-

Lib. a. de inuent. in fol. 4. ante finē libri.

Lib. 3. de cōsol. prof. vlt. tima.

In monol. c. 20. in mēdiis illis.

Art. 9. huius. quæst.

C. 7. 1. de illis.

denominant oēs res veræ a prima veritate, & quia veritas, quæ est in intellectu, mensuratur a rebus ipsis, sequitur quod non solum veritas rei, sed etiã veritas intellectus, vel enuntiationis, quæ intellectum significat, a veritate prima denominetur. In hac autem adæquatione, vel cõmensuratione intellectus, ac rei nõ requiritur, quod utrumque extremorum sit in actu. intellectus, n. nõster potest nunc adæquari his, quæ in futurum erant, nunc autem non sunt, alias non esset hæc vera: Antichristus nascitur, unde hæc denominatur vera a veritate, quæ est in intellectu, etiã quãdo non est res ipsa: similiter etiam intellectus diuinus adæquari potuit ab æterno his, quæ ab æterno non fuerunt, sed in tpe sunt facta, & sic ea, quæ sunt in tempore, denominari possunt vera ab æterno a veritate æterna. Si autem accipiamus veritatem p veritate creatorum verorum eis inhaerente, quam inuenimus in rebus, & in intellectu creato, sic veritas nõ est æterna, nec rerum, nec enuntiabilem, cum ipsæ res, vel intellectus, quibus veritates inhaerent, non sint ab æterno. Si autem accipiamus veritas verorum creatorum, quæ denominatur omnia vera, sicut extrinseca mensura, quæ est veritas prima, sic omnium, & rerum, & enuntiabilem, & intellectuam, veritas est æterna, & huiusmodi veritatis æternitatem venatur Aug. in lib. Soliloqui. & Anselmus in Monolog. vñ Anselmus dicit in lib. de Veritate, intelligere potest quõ summam veritatem in meo Mono. probavi nõ habere principium, vel finem, per veritatem orationis. Hæc autem veritas prima nõ potest esse de omnibus, nisi una. In intellectu, n. nostro nõ diversificatur veritas, nisi dupliciter. uno modo pp diversitatem cognitorum, de quibus diversitas habet cõceptiones, quas diversæ veritates in aia consequuntur, alio modo ex diverso modo intelligendi. cursus enim Socratis est res una, sed aia quæ cõponendo, & diuidendo cõintelligit tempus, ut dicitur in 3. de Anima, diversimode intelligit cursum Socratis, ut præteritum, & futurum, & fm hoc diversas conceptiones format, in quibus diversæ veritates inveniuntur. Neuter autem horum modorum diversitatis inueniri potest in diuina cognitione. non enim de diversis rebus diversas cognitiones hêt, sed una cognitione cognoscit omnia, quæ p vnum, scilicet p essentia suã cognoscit, non singulis suam cognitionem immittens, ut dicit Dionysius in lib. de diuinis nomi. Similiter eius cognitio nõ cõcernit aliquod ipsi. cū æternitate mensuret, quæ abstrahit ab omni tpe omne tẽpus continens. unde relinquunt, quod non sunt plures veritates ab æterno, sed una tantum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut Anselmus se ipsum exponit in libro de Veritate, ideo dixit, quod veritas enuntiationis non clauditur principio, & hæc, non quod absque principio oratio fuerit, sed quia nõ potest intelligi quã illa oratio esset, & veritas illi deesset, illa oratio de qua agebat quæ significat vere aliquid esse futurum, unde p hoc apparet, quod noluit asserere veritatem inhaerentem rei create, vel orationem esse sine principio, & fine, sed veritatem primam, a qua si curam mensura extrinseca enuntiatio vera dicitur.

AD SECUNDVM dicendum, quod extra animam duo inuenimus, scilicet rem ipsam, & priuationes, & negationes rei, quæ quidẽ duo non eodem modo se habent ad veritatem, quia non eodem modo se habent ad intellectum. Res enim ipsa ex specie quam habet, diuino intellectui adæquatur, si cur artificialis arti, & ex virtute eiusdem speciei natura est sibi intellectui nostrum adæquare, in quantum p similitudinem sui receptam in aia cognitione de se facit. Sed nõ ens extra aiam consideratum, neque aliqd, unde intellectu diuino æquetur, neque cognitionem sui faciat in intellectu nostro, unde intellectu cui eumque æquetur, non est ex se ipso non ente, sed ex ipso intellectu quod rationem non ens accipit in se ipso. Res autem quæ est aliqd positum extra aiam, hêt aliqd in se unde vera dici possit nõ autem est de non esse rei, sed quod ei attribuitur est ex parte intellectus. cum dicit ergo veritatem nõ esse, est verum, cū veritas quæ hic significatur, sit de non ente nihil hêt nisi in intellectu. Unde ad destructionem veritatis quæ est in re, nõ sequitur nisi esse veritatis, quæ est in intellectu. Et ita patet quod ex hoc non potest concludi, nisi veritas quæ est in intellectu, quæ est æterna, & oportet utique, quod sit in intellectu æterno, & hæc est veritas æterna. Unde ex prædicta ratione ostenditur, quod sola veritas prima est æterna.

Et per hoc patet solutio ad 11. & ad 11. r. r.

AD QUINTVM dicendum, quod nõ potest intelligi simpliciter veritatem non esse, potest tamen intelligi nullam veritatem creatam esse: sicut & potest intelligi nullam creatam esse, intellectus enim potest intelligere se non esse, & se non intelligere, quamvis non intelligat se hoc quod sit vel intelligat. non enim oportet quod quid intellectus intelligendo habet, intelligens non intelligat, quia non semper reflectitur supra se ipsum, ideo non est inconueniens si veritatem creatam, sine qua non potest intelligere, intelligat non esse.

AD SEXTVM dicendum, quod id quod est futurum in quantum est futurum non est, & similiter præteritum in quantum huiusmodi. Unde eadem ratio de veritate præteriti & futuri sicut & æternitatis non ens, ex qua non potest concludi immutabilitas veritatis, nisi prima, ut dictum est.

AD SEPTIMVM dicendum, quod verbum Anselmi intelligendum quod illa sunt æterna, fm quod sunt in mente diuina, vel accipitur æternum pro perpetuo.

AD OCTAVVM dicendum, quod quibus enuntiatio veritatis de ente & de non ente: non tamen ens & non ens eodem modo se habent ad veritatem, ut ex dicto patet: ex quibus patet et solutio eius quod obicitur.

AD IX. dicendum, quod ab æterno sciuit Deus plures enuntiationes, sed tamen illa plura sciuit vna cognitio. Unde ab æterno non fuit nisi vna veritas, quæ quædam cognitio vera fuit de rebus pluribus futuris in proprio actu.

AD X. dicendum, quod sicut ex prædictis patet, intellectus non solum adæquatur his que sunt actu, sed etiam his que actu non sunt, præcipue intellectus diuinus, id est præteritum & futurum, unde quibus res fuerit ab æterno in propria natura, intellectus non diuinus fuit adæquatus rebus in propria natura, tunc in tempore: & ideo veram cognitionem habuit ab æterno de rebus etiam in propria natura, quamvis rerum veritates ab æterno non fuerint.

AD XI. dicendum, quod quamvis ratio veritatis compleatur in intellectu, non tamen ratio rei in intellectu completur. Unde quamvis cõcedatur simpliciter, quod veritas rerum omnium fuit ab æterno, per hoc quod fuit in intellectu diuino: non tamen potest concludi simpliciter quod res veræ fuerunt ab æterno, per hoc quod fuerunt in intellectu diuino.

AD XII. dicendum, quod illud intelligitur de veritate diuina: vel si intelligatur de iustitia humana, tunc esse perpetua, sicut & res naturales dicunt esse perpetua, sicut dicimus, quod ignis semper mouetur sursum.

ta est sibi intellectu nostrum adæquare, in quantum p similitudinem sui receptam in aia cognitione de se facit. Sed nõ ens extra aiam consideratum, neque aliqd, unde intellectu diuino æquetur, neque cognitionem sui faciat in intellectu nostro, unde intellectu cui eumque æquetur, non est ex se ipso non ente, sed ex ipso intellectu quod rationem non ens accipit in se ipso. Res autem quæ est aliqd positum extra aiam, hêt aliqd in se unde vera dici possit nõ autem est de non esse rei, sed quod ei attribuitur est ex parte intellectus. cum dicit ergo veritatem nõ esse, est verum, cū veritas quæ hic significatur, sit de non ente nihil hêt nisi in intellectu. Unde ad destructionem veritatis quæ est in re, nõ sequitur nisi esse veritatis, quæ est in intellectu. Et ita patet quod ex hoc non potest concludi, nisi veritas quæ est in intellectu, quæ est æterna, & oportet utique, quod sit in intellectu æterno, & hæc est veritas æterna. Unde ex prædicta ratione ostenditur, quod sola veritas prima est æterna.

Et per hoc patet solutio ad 11. & ad 11. r. r.

AD QUINTVM dicendum, quod nõ potest intelligi simpliciter veritatem non esse, potest tamen intelligi nullam veritatem creatam esse: sicut & potest intelligi nullam creatam esse, intellectus enim potest intelligere se non esse, & se non intelligere, quamvis non intelligat se hoc quod sit vel intelligat. non enim oportet quod quid intellectus intelligendo habet, intelligens non intelligat, quia non semper reflectitur supra se ipsum, ideo non est inconueniens si veritatem creatam, sine qua non potest intelligere, intelligat non esse.

AD SEXTVM dicendum, quod id quod est futurum in quantum est futurum non est, & similiter præteritum in quantum huiusmodi. Unde eadem ratio de veritate præteriti & futuri sicut & æternitatis non ens, ex qua non potest concludi immutabilitas veritatis, nisi prima, ut dictum est.

AD SEPTIMVM dicendum, quod verbum Anselmi intelligendum quod illa sunt æterna, fm quod sunt in mente diuina, vel accipitur æternum pro perpetuo.

AD OCTAVVM dicendum, quod quibus enuntiatio veritatis de ente & de non ente: non tamen ens & non ens eodem modo se habent ad veritatem, ut ex dicto patet: ex quibus patet et solutio eius quod obicitur.

AD IX. dicendum, quod ab æterno sciuit Deus plures enuntiationes, sed tamen illa plura sciuit vna cognitio. Unde ab æterno non fuit nisi vna veritas, quæ quædam cognitio vera fuit de rebus pluribus futuris in proprio actu.

AD X. dicendum, quod sicut ex prædictis patet, intellectus non solum adæquatur his que sunt actu, sed etiam his que actu non sunt, præcipue intellectus diuinus, id est præteritum & futurum, unde quibus res fuerit ab æterno in propria natura, intellectus non diuinus fuit adæquatus rebus in propria natura, tunc in tempore: & ideo veram cognitionem habuit ab æterno de rebus etiam in propria natura, quamvis rerum veritates ab æterno non fuerint.

AD XI. dicendum, quod quamvis ratio veritatis compleatur in intellectu, non tamen ratio rei in intellectu completur. Unde quamvis cõcedatur simpliciter, quod veritas rerum omnium fuit ab æterno, per hoc quod fuit in intellectu diuino: non tamen potest concludi simpliciter quod res veræ fuerunt ab æterno, per hoc quod fuerunt in intellectu diuino.

AD XII. dicendum, quod illud intelligitur de veritate diuina: vel si intelligatur de iustitia humana, tunc esse perpetua, sicut & res naturales dicunt esse perpetua, sicut dicimus, quod ignis semper mouetur sursum.

Lib. 2. folio. c. 3. & 4. tom. 1. ca. 1. & 11.

Com. 22. & 23. tom. 2.

Ca. 7. a medio illius.

sursum propter inclinationem naturae nisi impediat. & quia virtus ut dicit Tullius est habitus in modum naturae rationi consentaneus, quantum ex natura virtutis est hinc indeficiente inclinatione ad actum suum, quibus aliquando impediatur. & ideo etiam in principio Digestorum dicitur, quod iustitia est constans & perpetua voluntas, unicuique ius suum tribuens. Et tamen veritas de qua nunc loquimur, non est pars iustitiae, sed veritas, quae est in confessionibus in iudicio faciendis.

Ad xiiii. dicendum, quod hoc quod dicitur uniuersale perpetuum esse & incorruptibile, Avicenna dupliciter exponit, uno modo ut dicatur esse perpetuum & incorruptibile, ratione particularium, quae nunquam inceperunt nec deficient secundum tenentes aeternitatem mundi: generatio enim ad hoc est secundum Philosophum, ut saluetur perpetuum esse in specie, quod in individuo saluari non potest. Alio modo ut dicatur esse perpetuum, quia non corrumpitur per se: sed per accidens ad corruptionem individui.

Ad xiii. dicendum, quod aliquid attribuitur alicui per se dupliciter, uno modo positue, sicut igni attribuitur ferri sursum, & a tali per se magis denominatur aliquid, quam ab illo quod est per accidens. magis enim dicimus ignem sursum ferri, & esse eorum quae sursum feruntur, quam eorum quae deorsum: quamuis ignis per accidens aliquando deorsum feratur, ut patet in ferro ignito. Quandoque attribuitur per se ratione remotionis: per hoc scilicet quod remouentur ab eo illa quae nata sunt contraria dispositionem inducere. Vnde si per accidens aliquid eorum adueniat illa dispositio contraria simpliciter enuntiat, sicut veritas per se attribuitur materiae primae, non per positionem alicuius formae unitatis, sed per remotionem formarum diuersificantium. Vnde quod adueniat formae distinguentes materiae, magis simpliciter dicimus esse plures materias quam vna, & sic est in proposito. non enim dicitur uniuersale incorruptibile, sed quia non conueniunt ei secundum se dispositiones materiales, quae sunt cause corruptionis in individuis, vnde uniuersale in rebus existens simpliciter dicitur corrumpi in hoc & in illo.

Ad xv. dicendum, quod cum oia alia genera in quantum habent aliquid ponant in rerum natura (quantitas enim ex hoc ipso quod quantitas est aliquid dicitur) sola relatio non habet ex hoc quod est homo, quod aliquid ponat in rerum natura, quia non praedicat aliquid, sed ad aliquid. Vnde quaedam inueniuntur relationes, quae nihil in rerum natura ponunt, sed in ratione tantum, quod quidem quadrupliciter contingit, ut ex dictis Philosophi & Avic. haberi potest. Vno modo quod aliquid ad seipsum refertur, ut cum dicimus idem eidem, si n. haec relatio aliquid in rerum natura poneret additum ei quod dicitur idem, esset in infinitum procedere in rebus, quia ipsa relatio per quam aliqua res diceretur eadem, esset eadem sibi per aliam relationem, & sic in infinitum. Secundo quod ipsa relatio, ad aliquid refertur. Non enim potest dici, quod paternitas referatur ad subiectum suum per aliam relationem mediam: quia illa etiam media relatio indigeret alia media relatione, & sic in infinitum. Vnde illa relatio quae significatur in comparatione paternitatis ad subiectum, non dicitur in rerum natura, sed in ratione tantum. Tertio, quando vnum relatiuorum pendet ex altero, & non e conuerso, sicut scientia dependet a scibili & non e conuerso: vnde relatio scientiae ad scibile est aliquid in rerum natura, non relatio scibilis ad scientiam, sed ratione tantum. Quarto quando ens comparatur

ad non ens, ut cum dicimus quod nos sumus priores his qui futuri sunt post nos, alias sequeretur quod possent esse infinitae relationes in eodem, si generatio in infinitum procederet in futurum. Ex duobus igitur vitiis apparet, quod relatio illa prioritatis nihil ponit in rerum natura, sed in intellectu tantum, tum quia Deus non dependet a creaturis, tum quia talis prioritas, dicitur comparationem entis ad non ens. Vnde ex hoc non sequeretur quod sit alia veritas aeterna, nisi in intellectu diuino, qui solus aeternus est, & haec est veritas prima.

Ad xvi. dicendum, quod quamuis Deus natura sit prior omnibus creaturis: non tamen sequitur quod illa relatio, sit relatio naturae, sed quia intelligitur ex consideratione naturae eius quod prius dicitur & eius quod posterius: sicut & scibile dicitur prius natura quam scientia, quamuis relatio scibilis ad scientiam non sit in rerum natura.

Ad xvii. dicendum, quod cum dicitur significatione non existente rectum est aliquid significari, verum est secundum ordinationem rerum in intellectu diuino existentem, sicut arca non existente rectum est arcam cooperulum habere, secundum ordinationem artis in artifice. Vnde nec ex hoc haberi potest, quod alia veritas sit aeterna quam prima.

Ad xviii. dicendum, quod ratio veri fundatur supra ens, quamuis autem in diuinis ponantur plures personae vel proprietates, non tamen ibi ponitur nisi vnum esse, quia esse in diuinis non nisi essentialiter dicitur, & omnium istorum enuntiatibilium patrem esse vel generare, filium esse vel genitum esse, secundum quod ad rem referuntur, est veritas vna, quae est veritas prima & aeterna.

Ad xix. dicendum, quod quamuis alio pater, sit pater, & filius sit filius, quia hoc ex paternitate, illud filiatione tamen idem est quo pater est & quo filius est, quia utrumque est per essentialitatem diuinam quae una est, ratio autem veritatis non fundatur super rationem paternitatis & filiationis in quantum huiusmodi, sed super rationem entitatis: paternitas autem & filiatione sunt una essentia, & ideo una est veritas utriusque.

Ad xx. dicendum, quod proprietas quam praedicat hoc nomen homo, & hoc nomen risibile, non est eadem per essentialitatem, nec habet vnum esse sicut est de paternitate & filiatione, & ideo non est simile.

Ad xxi. dicendum, quod intellectus diuinus quantumcumque diuersa, non cognoscit nisi vnica cognitione, et quae in seipsis habent diuersas veritates. Vnde multo amplius non cognoscit, nisi vna cognitione omnia huiusmodi, quae de personis intelliguntur. Vnde et omnium eorum non est, nisi vna veritas.

ARTICVLVS VI.
Vtrum veritas creata sit immutabilis.

SEXTO quaeritur, vtrum veritas creata sit immutabilis. Et videtur quod sit immutabilis. Anselmus in lib. de Veritate dicit, Video hac ratione probari veritatem immobilem permanere, praemissa autem ratio fuit de veritate significationis, ut ex praemissis apparet. ergo veritas enuntiatibilium est immutabilis, & eadem ratione veritas rei.

¶ 2. Praet. Si veritas enuntiationis mutatur, maxime mutatur ad mutationem rei, sed re mutata veritas, propositionis manet. ergo veritas enuntiationis est immutabilis. probatio media, veritas secundum Anselmum est relictio quaedam in quantum implet hoc quod accepit in mente diuina: sed haec propositio, So crates sedet, accepit in mente diuina ut significet sessionem

l. p. q. 18. art. 1.
Capitulum 14. medio.
Art. 1. in argumentum.
Lib. 2. de veritate cap. 8. & 11.